

Галилуйко Вікторія
студентка групи ПФмз-51
Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна
Науковий керівник: Письменний Віталій
доктор економічних наук, професор
доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Viktoriia Halyulyko
Student of the group PFmz-51
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine
Research supervisor: Vitalii Pysmennyi
Doctor of Sciences (Economics), Docent
Professor of the Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

FEATURES OF THE IMPLEMENTATION OF FINANCIAL PLANNING AT THE ENTERPRISE IN CONDITIONS OF INSTABILITY

З розвитком ринкових відносин в економіці України роль фінансового планування на підприємствах значно зростає, оскільки саме завдяки плануванню забезпечується підтримка їх ліквідності та прибутковості. Проте більшість вітчизняних підприємств наразі не мають чіткої методики оперативного фінансового планування, що обмежує їхні можливості ефективно управляти фінансовими ресурсами. Без цього вони не здатні забезпечити стійкий фінансовий стан і досягти стабільного розвитку.

Практичний досвід свідчить, що недооцінка значення фінансового планування на підприємствах призводить до суттєвих економічних втрат і, у кінцевому підсумку, до банкрутства. Професійно складені фінансові плани не лише допомагають уникнути кризових ситуацій, а й створюють основу для успішного розвитку, забезпечуючи чітке розуміння майбутніх доходів і витрат, а також необхідних інвестицій. Ігноруючи фінансове планування, підприємства фактично відмовляються від можливості будувати стабільний бізнес.

Фінансове планування на підприємствах – це динамічний процес управління фінансовими ресурсами, спрямований на забезпечення стабільності, підвищення рентабельності та досягнення стратегічних цілей [1, с. 216]. Воно включає в себе розробку, аналіз та коригування фінансових планів, прогнозування фінансових потоків, оцінку й управління фінансовими ризиками. При цьому фінансове планування на підприємствах виконує такі основні завдання:

- визначення обсягу та джерел фінансових ресурсів, а також їх розподіл між виробничою сферою та сферою послуг;
- максимальна мобілізація внутрішніх фінансових ресурсів і скорочення видатків для ліквідації дефіциту;
- узгодження основних параметрів фінансових планів з іншими показниками економічного розвитку та забезпечення збалансованості;
- стимулювання зростання виробництва і підвищення його ефективності, покращення якості та конкурентоспроможності продукції;
- визначення фінансових взаємовідносин між іншими підприємствами, а також із фінансово-кредитною системою;
- здійснення всіх етапів фінансового контролю для забезпечення ефективного використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

Значення фінансового планування на підприємствах полягає у визначенні та розподілі фінансових ресурсів, що дозволяє досягати стратегічних цілей, зберігаючи фінансову стійкість навіть за умов економічної нестабільності. Воно сприяє підвищенню ефективності діяльності, підтримує ліквідність, оптимізує витрати та мінімізує фінансові ризики. Це дає змогу підвищити конкурентоспроможність і адаптивність підприємств до змін у зовнішньому середовищі [2, с. 205].

Сучасне нестабільне середовище функціонування вітчизняних підприємств пов'язане із після COVID-19 викликами та повномасштабним вторгненням в рф в Україну обумовили значні ризики та загрози в контексті здійснення фінансового планування. Основні серед них:

- економічна нестабільність спричинила значні коливання економіки, високий рівень інфляції та валютні ризики, що ускладнюють прогнозування доходів і витрат, знижуючи точність фінансових планів;
- логістичні труднощі пов'язані з перебоями в ланцюгах постачання та обмеженим доступом до ресурсів і сировини, що призводить до збільшення витрат на виробництво;
- зниження платоспроможності населення через падіння доходів громадян веде до зменшення їх купівельної спроможності, що негативно впливає на обсяги продажів і доходи підприємств.
- зростання вартості кредитів через нестабільність фінансових ринків призводить до підвищення відсоткових ставок, що ускладнює залучення фінансування для підтримки діяльності та розвитку підприємств.
- регуляторні обмеження, такі як нові норми та обмеження на імпорт і експорт, впливають на фінансове планування, збільшуючи витрати на адаптацію до змін.

Представлені ризики вимагають від українських підприємств більш гнучкого та адаптивного підходу до фінансового планування, з урахуванням непередбачуваності зовнішнього середовища. Для подолання викликів сучасного нестабільного середовища та мінімізації фінансових ризиків підприємствам нами рекомендуються наступні заходи:

- запровадження сценарного планування, що передбачає розробку кількох варіантів розвитку подій (оптимістичний, базовий та песимістичний) для швидкої адаптації та коригування фінансових планів у разі зміни умов;
- диверсифікація джерел доходів, що включає розширення асортименту продукції або послуг, пошук нових ринків збуту та клієнтських сегментів, дозволяючи зменшити залежність від одного джерела доходу;
- посилення контролю за витратами завдяки регулярному перегляді витратних статей, оптимізації використання ресурсів, перегляді умов співпраці з постачальниками та впровадженні більш ефективних технологій для зниження витрат;
- резервування коштів, що передбачає створення фінансових резервів для підтримки ліквідності та покриття непередбачених витрат у разі виникнення непередбачуваних кризових ситуацій;
- моніторинг макроекономічних показників, зокрема постійне відстеження змін економічних індикаторів (інфляції, обмінного курсу, процентних ставок), щоб своєчасно коригувати фінансові плани та підготуватися до можливих ринкових коливань;
- оптимізація управління ризиками, що включає використання страхування, хеджування валютних ризиків та інших фінансових інструментів для захисту активів і зниження впливу нестабільності на фінансовий стан.

Завдяки запропонованим заходам підприємства зможуть не лише підвищити гнучкість фінансового планування, а й більш ефективно управляти ризиками, зберігаючи стійкість у непередбачуваних умовах. Це дасть змогу оперативно адаптуватися до економічних змін, підтримуючи належний рівень ліквідності та зменшуючи залежність від зовнішніх факторів, знизити ймовірність фінансових втрат і зберегти конкурентні позиції на ринку, навіть за умов складної економічної ситуації.

Перелік використаних джерел::

1. Сіренко Н.М., Бурковська А.В., Бузнік А.О. Фінансове планування – складова сталого розвитку підприємства. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. 2011. Вип. 3, Т.2. С. 214–217.
2. Гетьман О.О., Дудкіна Т.В. Обґрунтування вибору методів фінансового планування для сільськогосподарських підприємств. *Таврійський науковий вісник. Економічні науки*. 2023. № 9. С.202–209.